

K r o n i k a Z w i ą z k o w a P Z K O
Polski Związek Kulturalno-Oświatowy
w Czeskim Cieszynie

=====

R O K 1 9 5 9

=====

Sytuacja polityczno - społeczna.

=====

Rok 1959 był rokiem, w którym przypominano sobie - 20-rocznicę tragicznego dnia 15 marca 1939r., w którym to dniu burżuazja czechosłowacka doprowadziła do rozbicia jednolitego państwa, do powstania "Protektoratu Czech i Moraw" pod bezpośrednią "opieką" Trzeciej Rzeszy Adolfa Hitlera oraz "Republiki Słowacji", uzależnionej i "zaprzyjaźnionej" z hitlerowską władzą z Niemczech.

Rok ten obchodzony był w Polsce i przez Polaków na całym świecie jako "Rok Słowackiego".

W roku tym rozpoczął się w zakładach pracy ruch współzawodnictwa o tytuł "Brygada pracy socjalistycznej, który to tytuł udzielony został po raz pierwszy z okazji - Święta Pracy, dnia 1-Maja."

W roku 1959 została też po raz pierwszy przyznana honorowa odznaka "Za macierzyństwo" wielodzietnym matkom z okazji "Międzynarodowego Dnia Kobiet". Odznakę I-stopnia -/złotą/ nadawała ORN w Ostrawie za wychowanie co najmniej 10 dzieci, II-stopnia /srebrną/ MRN za wychowanie 7 dzieci i III-stopnia /brązową/ za wychowanie 5 dzieci, również przyznawała MRN.

Rząd Republiki na posiedzeniu dnia 31 lipca 1959r. - uchwalił, że wszechstronna kuracja i opieka lekarska przyznawana będzie odtąd bezpłatnie wszystkim dzieciom w wieku do 15 lat bez różnicy, czy ich rodzice korzystają z udogodnień ubezpieczenia chorobowego czy też nie. Zarządzenie to wydano w ramach realizacji wytycznych zadań XI - Zjazdu KPC o podnoszeniu stopy życiowej obywateli.

Tak samo w dniach 4 i 5 marca 1959r. na posiedzeniu KC KPC postanowiono polecić rządowi CSR obniżenie z ważnością od dnia 8 marca 1959r. państwowych cen detalicznych towarów konsumpcyjnych, podniesienie i uregulowanie dodatków na dzieci, zwłaszcza na drugie i dalsze, uregulowanie świadczeń w dziedzinie ubezpieczenia społecznego, zwłaszcza podniesienie rent starczych oraz inwalidzkich do minimum 400 Kčs miesięcznie.

Z dalszych uchwał KC KPC przytoczyć warto uchwałę o ścisłej łączności szkoły z życiem i o dalszym wychowaniu i kształceniu młodzieży w CSR /22 i 23.4.1959r./ oraz uchwałę o wytycznych trzeciego planu pięcioletniego w naszej gospodarce państwowej, /tj. 23 i 24.9.1959r./

Na arenie międzynarodowej ważnym zdarzeniem był XXI - Nadzwyczajny Zjazd Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego w Moskwie /27.1. - 5.2.1959r./, który uchwalił "Wytyczne rozwoju gospodarki narodów ZSRR na lata 1959 - 1965r." oraz zwołanie normalnego XXII Zjazdu KZPR w roku 1961. - Dalej narada - spraw zagranicznych państw członkowskich Układu Warszawskiego, i Chińskiej Republiki Ludowej - /27. i 28.4.1959r. w Warszawie/, gdzie omówiono perspektywę złagodzenia napięcia międzynarodowego w porozumieniu zwołania konferencji ministrów spraw zagranicznych oraz konferencji na najwyższym szczeblu. Odbyła się również w Warszawie /5. i 6.7.1959r./ - w lokalach Pałacu Kultury i Nauki Europejska Konferencja Pokojowa, która również zajmowała się sprawami złagodzenia napięcia międzynarodowego i zapewnienia bezpieczeństwa w Europie.

Ważnym wydarzeniem w naszym państwie był również Zjazd Kultury Socjalistycznej, który rozpoczął swe obrady dnia 8 czerwca 1959r. w Pałacu Zjazdowym w Pradze. Był to pierwszy Zjazd o tym charakterze w historii naszego społeczeństwa. Wytyczył on przed frontem pracowników kulturalnych zadania wyznaczające najszybszą drogą do dokończenia rewolucji kulturalnej, przede wszystkim w świadomości szerokich mas obywateli naszego państwa.

Rok 1959 był dalszym rokiem wielkich zdobyczy Człowieka w opanowywaniu Wszechświata. Dnia 2 stycznia 1959r. wystrzelono w Związku Radzieckim wielostopniową rakietę kosmiczną w stronę Księżyca, która minęła księżyc i stała się 10 planetą naszego systemu słonecznego na orbicie między Ziemią i Marsem. Dnia 3 marca 1959r. wystrzelono amerykańskiego - sztucznego satelitę "Pionier IV", który również przeleciał niedaleko Księżyca i stał się dalszą małą planetą - /ważył 6 kg! / na orbicie okołosłonecznej. Dnia 2 lipca 1959r. wystrzelił Związek Radziecki dalszą geofizyczną rakietę wysokościową, w której umieszczono zwierzęta doświadczalne /2 psy Odważnaja i Snieżynka i 1 królik/. Zwierzęta te wróciły na Ziemię w dobrym stanie. W ramach badań obszaru międzyplanetarnego wystrzelił Związek Radziecki dnia 12 września 1959r. drugą wielostopniową rakietę kosmiczną na Księżyc. Ostatni człon rakiety zawierał pojemnik z urządzeniami naukowymi i radiowymi. Zasobnik ten oderwał się od ostatniego stopnia rakiety i poleciał w kierunku Księżyca. - W niedzielę, dnia 13 września 1959r. o godz. 22, min. 2, 24 sek. naszego czasu pojemnik ten spadł na powierzchnię Księżyca. Był to pierwszy lot kosmiczny z Ziemi na inne ciała niebieskie. Pojemnik ten przetransportował na Księżyc sztandar ZSRR z odznakami państwowymi i napisem "Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich, Wrzesień 1959r." -

Dnia 4 października 1959r. wypuścił Związek Radziecki trzecią rakietę kosmiczną z pierwszym laboratorium kosmicznym na pokładzie, która obleciała Księżyc i stała się sztucznym satelitą Ziemi. Rakieta ta sfotografowała drugą, odwróconą od nas część powierzchni Księżyca i przekazała te obrazy na Ziemię /z odległości 470 600 km! /.

Z ważnych wydarzeń na naszym terenie warto wymienić uruchomienie w dniu 17 stycznia 1959r. - wyciągu narciarskiego na Jaworowy. W ten sposób ułatwiono uprawianie sportów zimowych w naszych Beskidach. Buduje się również na kilku odcinkach nowa trasa kolei koszycko-bogumińskiej przez Darków, Frysztat Dzieńmorowice, Lutynię, do Bogumina. Nowa trasa omija Karwinę, Dąbrową, Orłową i Rychwałd, gdzie na skutek szkód górniczych utrzymywanie było bardzo kosztowne. Mieszkańcy tych miast otrzymali odpowiednio dostosowane do potrzeb połączenia autobusowe.

Z ważnych wydarzeń w Polsce na pierwszy plan wysuwa się powrót do kraju części skarbów narodowych z Kanady /3.2.1959r./, dokąd była wywieziona przed drugą wojną światową i pomimo żądań rządu PRL nie została zwrócona. Również część skarbów zawierała insygnia koronacyjne polskich królów, zabytki piśmiennictwa polskiego i stare druki, artystyczne wyroby rękodzielnicze z okresu średniowiecza i odrodzenia oraz pamiątki chopińskie. W dniach 7 - 12.2.1959r. skarby te były wystawione w Muzeum Narodowym w Warszawie.

Głośną wreszcie sprawą na cały świat, bo w roku 1959 sprawa Manolisa Glezosa, bohatera narodowego Grecji i bojownika ruchu oporu przeciw hitleryzmowi, dziennikarza i literata Greckiego, którego rząd faszystowski Grecji uwięził po raz drugi oskarżając go bezpodstawnie o szpiegowstwo i zdradę narodową. Pomimo tego, że przewód sądowy w Atenach /9-22.7.1959r./ wykazał całkowitą bezpodstawnosć oskarżenia, sąd skazał Manolisa Glezosa na 5 lat więzienia i 4 lata wygnania. Samo uwięzienie i proces wywołały w całym postępowym świecie akcje protestacyjne, domagające się od rządu greckiego wypuszczenia na wolność Glezosa oraz innych oskarżonych. List protestacyjny wystosował również ZG PZKO - adresując go ministrowi sprawiedliwości rządu greckiego. List ten miał następujące brzmienie:

Son Excellence
K. Kallisa
ministore de Justic

A t h è n e
Grece.

W czasie, kiedy członkowie naszego Związku, obywatele narodowości polskiej, razem z Czechami, Słowakami i członkami innych narodowości budują wspólną sprawiedliwą, socjalistyczną przyszłość naszej ojczyzny, Republiki Czechosłowackiej - do lochów więziennych w dalekiej Grecji wtrącony został bohaterski syn greckiego narodu Manolis Glezos.

Jesteśmy oburzeni, że ten bohater walki z faszyzmem, który zerwał symbol bezprawia i gwałtu, powiewający nad Akropolis, oczekuje sądu wojkowego i wyroku uwłaczającego sprawiedliwości i zasadom poszanowania człowieka.

Dołączamy swój głos do milionów ludzi protestujących przeciw temu bezprawnemu pociągnięciu greckiego rządu i wołamy: " wolność dla Manolisa Glezosa, wolność dla tych, którzy swym czynem udowodnili, iż walczą o lepsze jutro swego narodu, o trwały pokój na całym świecie :"

Zarząd Główny
Polskiego Związku Kulturalno-
Oświatowego w Czechosłowacji.

/1/

Dla wytwarzania sobie właściwego obrazu o standardzie życiowym obywateli w ostatnich latach - przytaczamy tabelkę porównawczą cen detalicznych artykułów pierwszej potrzeby w przeliczeniu na potrzebny czas pracy, podany w godzinach i minutach oraz przeciętny godzinowy zarobek w Kčs.

Towar	ilość	1914	1937	1953 /czerw./	1959 /kwiecień/
chleb	1 kg	0,43	0,35	0,29	0,23
pieczywo	1 kg	1,47	1,33	1,25	0,51
pszenne	1 kg				
Mięso wołowe..	1 kg	4,53	4,28	4,19	3,35
Smalec					
wieprzowy	1 kg	5,07	3,55	6,12	4,11
Masło	1 kg	8,00	4,20	7,35	5,40
Ziemniaki.....	1 kg	0,13	0,10	0,66	0,06
Ubranie					
wejściowe	kompl.	66,40	72,22	127,36	72,30
Koszula					
męska biała ..	1 szt.	5,20	7,22	11,02	6,58
Przeciętny	Kčs	0,45	3,80	5,80	6,70
zarobek na godz.					

Ogólnie biorąc w porównaniu z okresem międzywojennym /rok 1937/ ceny w roku 1959 są wyższe o 17 %, jednak zarobki podniósł się o około 76 %.

/2/

Z j a z d y , k o n f e r e n c j e .

Powiat bogumiński /ostrawski/ - Konferencje powiat.
/ VIII /.

VIII Konferencja Powiatowa PZKO w powiecie bogumińskim /ostrawskim/ odbyła się w niedzielę, dnia 15 lutego 1959r. w sali Domu Polskiego w Ostrawie, Obecnych było 65 delegatów /z 67 wybranych/ - wśród gości znajdowali się: przedstawiciel KP KPC sekretarz Antoni Hirsch, attaché konsulat PRL Tomasz Szarewicz, przewodniczący PK-FM t.Pyż PRN,t.Huser Władysław i dalsi przedstawiciele ZG PZKO, ZP PZKO z Karwiny i Cz.Cieszyna.-

./.

Program artystyczny wykonał chór męski Orłowa-Bogumin pod kierownictwem Brunona Rygla oraz działwa szkolna z Nowego Bogumina i Skrzeczonia. Konferencję prowadził przewodniczący ZP Franciszek Podeszfa, referat sprawozdawczy wygłosił sekretarz ZP Alfred Kocur. W dyskusji zabrało głos 19 delegatów i gości. Podsumowania obrad dokonał prezes ZG PZKO Adolf Kubeczka.

W czasie konferencji wręczono nagrody zdobyte w konkursie o najaktywniejsze Koło PZKO powiatu:

- 1 nagroda : Koło PZKO Nowy Bogumin /posążek
górnika/,
- 2 " : Koło PZKO Skrzeczów - /posążek
hutnika/,
- 3 " " Koło PZKO Hawierzów I /plakieta/

Nagrody te są nagrodami wędrownymi.

Oceniono również konkurs dekoracji świetlic i wręczono zwycięskim Kołom nagrody :

- I nagroda - album - Koło PZKO Stary Bogumin,
- II nagroda , album- Koło PZKO Nowy Bogumin,
- III nagroda - szachy-Koło PZKO Skrzeczów.

Równocześnie wręczono nagrody w konkursie o najaktualniejszą dekorację gablotek w MOKP:

- I nagroda - książki: Ostrawa /ob.Swięż/,
- , II nagroda - książki: Szonychel /ob.Kudłówna,
- III nagroda - książki: Hawierzów I.

W konkursie kronik przyznano dwie równorzędne nagrody pieniężne a to dla:

- 1/ kroniki chóru męskiego Orłowa - Bogumin,
- i 2/ kroniki Koła PZKO Skrzeczów.

Prezes ZG PZKO Adolf Kubeczka wręczył również dyplomy chórowi żeńskiemu z Nowego Bogumina i powiatowemu chórowi męskiemu za zdobyte miejsca w 1958r. w konkursie śpiewaczo-muzycznym.

W skład nowego zarządu powiatowego weszli:

1.Franciszka Bittmarowa,	! 13.Wiarosław Ramik,
2. Józef Bugdol,	! 14.Stanisław Rusek,
3.dr.Fryderyk Kiermaszek,	! 15.Olga Sucha,
4.Alfred Kocur /sekret./	! 16.inż.Jan Szpyrc,
5.Anna Kocurowa,	! 17.inż.Karol Szweda,
6.Edward Kołder,	! 18.Eliza Tesarczykowa,
7.Alfred Macura,	! 19.Franciszek Wolfar?
8.Emil Nawrat,	! Zastępcy:
9.Franciszek Piszut	! 1.Józef Legierski,
10.Franciszek Podeszfa	! 2.Józef Jura,
11.Karol Potysz,	! 3.Alfred Woźnica.
12.Paweł Pszczółka,	/3/

Powiat czeskocieszyński:

VIII Konferencja Powiatowa PZKO powiatu czeskocieszyńskiego odbyła się w niedzielę, dnia 1 marca 1959r. w sali hotelu "Piaśt" - w Cz.Cieszynie. Program kulturalny wykonał chór żeński PZKO z Cz.Cieszyna i recytatorka Wanda Zamarska-Chłupowa /recyt.wiersza Wł.Broniewskiego - "Śmierć Waryńskiego"/.-

Komitet Powiatowy KPC reprezentował Paweł Turon,
konsulat PRL w Ostrawie Tomasz Szarewicz; Referat
sprawozdawczy wygłosił sekretarz ZP Józef
Wantuża. /4/

Powiat karwiński:

VIII Konferencja Powiatowa PZKO w powiecie
karwińskim odbyła się również w niedzielę, dnia
1 marca 1959r. w Domu Robotniczym w Orłowej.
Pierwotny termin 22 lutego musiał zostać zmie-
niony z powodu epidemii grypy. Program kultu-
ralny wykonały zespoły: chór męski Orłowa -
Bogumin oraz trio Jedenastolatki w Orłowej.-

Wśród gości znajdowali się: przedstawiciel
KP KPC sekr. Broviak, przedstawiciel konsulatu
PRL Tad. Jagiełło. Referat sprawozdawczy wygło-
sił sekretarz ZP Henryk Szmeja. /5/

VI Zjazd PZKO.

VI Zjazd PZKO odbywał się w sobotę, dnia 23-go
maja 1959r. od godz. 13-tej oraz w niedzielę,
dnia 24 maja 1959r. w sali hotelu "Piast" w Cz.
Cieszynie.

Na Zjazd przybyli liczni goście jako przed-
stawiciele różnych władz oraz instytucji kultu-
ralnych. Byli wśród nich: za KC KPC tow. Drahomir
Kolder, sekretarz I, Emerich Mistecký, kierownik
III wydziału KO KPC, delegat Ministerstwa Szkol-
nictwa i Kultury tow. J. Vinárek, wraz z tow.:
Dlouhým i Tomasem, za ORN tow. Powala i Kremer,
za KO FN tow. Staniczek i Thieberger, Za KP -
KPC I sekretarz E. Morkes, delegacja KSUT tow.:
Kopčák i Vaska, delegacja Csemadoku Gymza i Csah-
da, konsul PRL w Ostrawie K. Wiczorek, sekretarz
KO CZM K. Kolek i inni.

Zjazd zagaik przewodniczący ZG PZKO Adolf
Kubeczka, po czym z balkonu odezwał się chór
nauczycielski, który odśpiewał kilka pieśni.-
W ciągu początkowych obrad programowych zja-
wiła się na sali delegacja pionierów z polskiej
11-latki w Cz. Cieszynie z pozdrowieniami dla
Zjazdu.

Referat sprawozdawczo-programowy wygłosił
I sekretarz ZG Bogusław Goj, po czym nastąpiła
dyskusja. Dalszy ciąg dyskusji odbył się już na
drugi dzień Zjazdu, tj. w niedzielę. W dyskusji
zabrało głos 33 delegatów i gości. Poruszano
w niej programy i zagadnienia odnoszące się
do całokształtu pracy związkowej, wpływające
z przygotowań do urzeczywistnienia rewolucji
kulturalnej.

Z przebiegu Zjazdu wyszło kilka numerów
gazetki "Echa Zjazdowe".
Zjazd wybrał nowe władze związkowe i podjął
uchwałę, wytyczającą dalszy kierunek pracy.

Skład Zarządu Głównego:

Przewodniczący: Bogumił Goj, kierownik Okr. Domu
Oświaty, Cz. Cieszyń

I zast. przew.: Adolf Kubiczka, pow. insp. szkolny,
Orłowa I

II zast. przew.: Józef Mrózek, pow. insp. szkolny,
Cz. Cieszyń

Sekretarz : Eugeniusz Suchanek, pracownik
ZG PZKO, Cz. Cieszyń

**Człon. prezy-
dium :** Józef Bugdol, brygadzieta BZGK,
Skrzeczoń
Elżbieta Drozdowa, w gosp. domowym,
Hawierzów I
Wanda Pribulowa, w gosp. dom.,
Łąki nad Olzą
Władysław Sikora, naucz., Boconowice
dr Tadeusz Siwek, redaktor, Rych-
wałd
Jan Szurman, redaktor, Cz. Cieszyń
Karol Wronka, kier. artyst. zesp.
"Hutnik", Trzynieć VI

Człon. Plenum: Henryk Faja, insp. energet., Mistrzo-
wice
Teofil Gattnar, urzędnik PRN,
Karwina I
Rudolf Graca, emer. górnik, Kar-
wina II-Granice
Henryk Jasiczek, redaktor Cz. Cieszyń
Antoni Kamiński, górnik, Ostrawa I
Alfred Kocur, dyrektor szkoły,
Bogumin II
Fryderyk Kończyna, górnik,
Sucha Górna
Alojzy Kudziełka, urzędnik -
techniczny, Lutynia Górna
Maria Krzystkova, w gosp. dom.,
~~Żywocice~~ - Żywocice
Wanda Łyskówna, aktorka, Cz. Cieszyń
dr. inż. Stefan Michalik, kierown.
instytucji badań PGR, Gnojnik
dr. Józef Macura, dyrektor szkoły,
Cz. Cieszyń
Emil Nawrat, elektrotech., CSAD,
Pudłów,
Władysław Palowski, nauczyciel,
Bogumin II
Władysław Pasz, dyrektor szkoły,
Lutynia Dolna
Bernard Pawlas, urzędnik,
Karwina VI
Franciszek Podeszfa, robotnik VZKG
Szonychel
Jan Pribula, dyrektor szkoły,
Stonawa
Bronisław Janosz, szofer, Orłowa II
Jan Rusnok, insp. kultury, Cz. Cieszyń
Ernest Sembol, dyrektor szkoły,
Karwina II
Władysław Sikora, przewodn. OZ KPC
Trzynieć VI

Członk. Plenum: /dalszy ciąg/

Józef Stebel, członek JSR, Cierlicko Dołne
Franciszek Szarowski, urzędnik, Orłowa II
Henryk Szmeja, sekretarz ZP PZKO, Bogumina II
Gustaw Wacławik, robotnik, Cz. Cieszyń
inż. Leopold Wałoszek, wicedyrektor szkoły
przemysłowej, Karwina I
Józef Wantuła, sekretarz ZP PZKO,
Bystrzyca nad Olzą
Eugenia Zuczkówna, nauczycielka, Karwina II

Zastępcy Alojzy Janczyk, górnik, Piotrowice I
człon. ZG.: Maria Sikorzanka, technik, Orłowa I
Henryk Stala, pomocnik szofera, Stomawa
Bolesław Szewieczek, górnik, Karwina III

Członkowie Komisji Rewizyjnej ZG PZKO :

Przewodniczący Karol Gąsior, ekonomista, Karwina I
Członkowie : Frydolin Bubik, urzędnik MRN, Cz. Cieszyń
Teofil Curzydło, księgowy, Skrzeczów
Paweł Josiek, wiceprzewodniczący MRN,
Cz. Cieszyń-Sibica
Emil Kubeczka, rewizor, Karwina II.

Zarząd Główny, wybrany na VI Zjeździe posiada więc
40 członków /z tego 11 członków prezydium/, 4-ch za-
stępców członków ZG i 5 członków komisji rewizyjnej.
/5/

A k c j e o g ó l n o z w i ą z k o w e :

a/ Bal ZG PZKO. ---I m p r e z y---

Tradycyjny "Bal ZG PZKO" odbył się w sobotę,
dnia 31 stycznia 1959r. we wszystkich lokalach hotelu
"Piast" w Cz. Cieszyń. Organizatorem tegorocznego
balu był zarząd powiatowy PZKO w Cz. Cieszyń wraz
z kierownictwem zespołu "Olza". Grały dwie orkiestry.
Bilety były zarazem miejscówkami. Bawiono się bardzo
dobrze do późnych godzin.

Festiwal Zespołów PZKO.

W niedzielę, dnia 5 lipca 1959r. odbył się w Parku
Pokoju /Adama Sikory/ tradycyjny **f e s t i w a l**
Zespołów PZKO. Program odbywał się na dwu podiach.
Barwny pochód wyruszył z sadów im. Gorkiego. Szli
w nim również goście i delegacje: - delegacja KO KPC
z tow. Alojzym Krąlem na czele, delegacja Konsulatu
PRL z konsulem Kazimierzem Wieczorkiem, delegacja
Ukraińskiego Związku Pracujących /SUT/, delegacja
Frontu Narodowego. Po odegraniu Międzynarodówki w par-
ku przemówił do zebranych prezes ZG PZKO Bogumił Goj.
Potem nastąpiły popisy poszczególnych zespołów: -
z Hawierzowa, Łazów, Orłowej, Karwiny, Bogumina,
Sibicy, Olbrachcie, Suchej Górnej, Jabłonkowa, By-
strzycy i Cz. Cieszyń. Część swego programu pokazały
zespoły "Olza" i "Górnik".

Gościnnym zespołem był "Slezan" z Cz.Cieszyna. Na zakończenie Festiwalu młodzież "orkłowskiej 11-latki" odegrała w parku przedstawienie pt. "Krakowiacy i górale".

/6/

Koncert Filharmonii Śląskiej.

Dnia 1 września 1959r. w Domu Oświaty w Karwinie II urządziła gościnny KONCERT stuosobowa orkiestra symfoniczna Państwowej Filharmonii Śląskiej z Katowic pod batutą Karola Stryji z udziałem solisty Tadeusza Żmudzińskiego.

W programie były utwory: poemat symfoniczny Mieczysława Karłowicza "Stanisław i Anna - Oświęcimowie", koncert fortepianowy e moll Fryderyka Chopina w wykonaniu Tadeusza Żmudzińskiego z akomp.orkiestry, zaś w drugiej części VII symfonia A-dur L.von Beethovena. Na bis zagrała orkiestra mazura z opery "Halka" - Stan.Moniuszki, uverturę do "Sprzedanej narzeczonej" B.Smetany oraz "Perpetuum mobile" N.Paganiniego.

Na zakończenie wręczono wykonawcom w imieniu ZG PZKO kwiaty i upominki.

Podobny koncert odbył się również w Ostrawie.

‡

/7/

Zagajenie MOKP.

We wtorek, dnia 29 września 1959r. w sali hotelu "Piaś" odbyła się uroczysta wieczornica na zagajenie Miesiąca Oświaty, Książki i Prasy oraz obchodów 15-lecia wyzwolenia Republiki Czechosłowackiej. Przemówienie okolicznościowe wygłosił prezes ZG PZKO Bogumił Goj.

Potem artyści obu Scen Teatru Czeskosłowackiego wykonali widowisko sceniczne w ramach Roku Słowackiego pt. "Noc była według tekstów Juliusza Słowackiego w inscenizacji Franka Michalika.

/8/

b/ K o n k u r s y :

Dnia 10 kwietnia 1959 r. odbyły się w salce posiedzeń ZG PZKO w Cz.Cieszynie centralne eliminacje konkursu recytacyjnego ogłoszonego z okazji Roku Słowackiego. Dlatego też tematem zasadniczym były utwory Juliusza Słowackiego. W konkursie tym wzięło udział 150 recytatorów. Zwycięzcami tego konkursu zostali:

Kategoria I: /uczniowie klasy 1 - 4/:/6-9 lat/

- 1.Jolanta Swierczek - "Dwa Michały" - Karwina,
- 2.Michalina Żyła - "Kwoka" - Będziewice Dolne,
3. Wanda Palowska - "Dziad i baba"- Karwina II.

./.

Kategoria II:/uczniowie klasy 5 i 6/: /9-12 lat/

1. Maria Buzek - Język poety^{lat/}
Orłowa,
2. Sylwia Kroczek - "Do matki" -
Orłowa,
3. Elżbieta Nikodem - "Fraszka -
żołnierska" - Cz.Cieszyn.

Kategoria III:/uczniowie klasy 7 i 8/: /12-14 lat/

1. Janina Kautna - "Do córki^{lat/}
w Zakopanem" - Cz.Cieszyn,
2. Eugenia Łukosz - "Chopin u -
Mickiewicza" - Sucha Górna,
3. Halina Kubeczka - wyjątek
z "Jana Bieleckiego"/ Zemsta/
Orłowa,

Kategoria IV: Uczniowie 14 - 18 lat:

1. Elżbieta Sumera - "W Szwaj-
carii" - Szkoła Gospodarcza,
2. Anna Cimała - "Smutno mi Bógie"-
- 11-latka - Orłowa,
3. Maria Wronka - "Grób Agamem-
nona" - 11-latka - Orłowa.

**Kategoria V: 1. Wanda Serwatka - "Na szczycie
/ponad 18 lat/ piramid" - Orłowa PZKO,**

2. Wanda Pribula - "Dajcie mi
tylko jedną" - Łąki n/Olzą
3. Irena Stonawska - "Grób^{PZKO-}
Agamemnona" - Leszna Dolna PZKO
4. Wanda Jacak - "Testament mój"
- Karwina - N.Jork - PZKO.

/9/

Konkurs śpiewaczy PZKO.

Eliminacje tego konkursu dla chórów wszel-
kich kategorii oraz typów odbyły się w dniach
- 16 i 17 maja 1959r. w Cz.Cieszynie, zaś dla
zespołów małych dnia 7 czerwca 1959r. w Kar-
winie. Wyniki tego konkursu przedstawiają
się następująco:

C h ó r y m i e s z a n e :

Kategoria I./"Harmonia" Łazy - dyryg.

- Eugeniusz Fierla,
2. Karwina 2-Solca - dyryg.
- Tadeusz Geigerⁱ
3. "Hasło" Skrzeczon - dyryg.
Rudolf Wójcik.

**Kategoria II./1. "Dźwięk" - Karwina 2-Granice
dyryg. Jan Matros,**

2. Błędowice Dolne - dyryg.
Karol Jaworek i
" Lira " Dąrków - dyryg. -
Józef Wierzgon
3. "Przyjaźń" Karwina 2- Nowy Jork
- dyryg. R.Błahut,
4. Karwina 2-Henryk - dyryg.
Wład. Winkler.

- Kategoria III: 1. Wędrynia-Zaolzie - dyryg.
J. Kożusznik,
2. Żuków Dolna - dyryg.
Jan Tomanek.

C h ó r y m ę s k i e :

- Kategoria I : 1. Chór Nauczycieli Polskich -
dyryg. Karol Heczko,
2. "Hasło" Orłowa - dyryg.
Brunon Rygiel,
3. "Echo" Karwina - dyryg.
Tadeusz Geiger,
4. Powiatowy chór męski Bogumín -
dyryg. Brunon Rygiel i
"Gorol" Jabłonków -
dyryg. Wład. Winkler

- Kategoria II: 1. "Gron" Bystrzyca - dyryg.
Jan Kupiec,
2. "Hejnał" Olbrachcice -
dyryg. Wład. Mołenda,
3. "Hejnał" Sucha Dolna -
dyryg. Adolf Dzik.

Kategoria połączonych chórów :

1. Połączone chóry męskie
Orłowa - Bogumín -
dyryg. Brunon Rygiel.

C h ó r y ż e ń s k i e :

- Kategoria I : 1. Nydek - dyryg. Jan Kupiec,
2. Bogumín - dyryg. F. Suchy i
Bystrzyca - dyryg. Wł. Cieślár.

- Kategoria II: 1. Jabłonków - dyryg. Józef Mazur,
2. Cz.Cieszyn - dyryg. Alojzy
Kaleta,
- Obydwa chóry przechodzą do
kategorii I-ej.

Z e s p ó ł y m a ł e :

1. Kwartet męski Chóru Nauczycieli Polskich,
Cz.Cieszyn i
Tercet żeński - Olbrachcice,
2. Tercet żeński Karwina 3 - Darków.

/10/

Konkurs Czytelniczy 1959/60r.

Na dalszy rocznik konkursu czytelniczego
zostały wytypowane następujące książki :

- Stefan Żeromski - "Przedwiośnie",
Henryk Sienkiewicz - "Ogniem i mieczem",
Karol Schulz - "Kamień i cierpienie",
Michał Szczęchów - "Opowiadania znad Donu",
Goj-Piegza-Węglarzy - "Opowiadania i wspom-
nienia",
Heyderdohl - "Kon-Tiki",
Jan Kubisz - urywki z "Pamiętnika starego
nauczyciela".-

/11/

Konkurs Taneczny PZKO.

W tegorocznych eliminacjach konkursowych zespoły taneczne PZKO uplasowały się na następujących czołowych miejscach w poszczególnych kategoriach:

Kategoria I: Zespół Domu Pioniera i Młodzieży,
Czeski Cieszyn,

Kategoria II: Zespół Koła PZKO Orłowa 2-Łazy,

Kategoria III: Zespół Koła PZKO Cz.Cieszyn-
Sibica,

Kategoria IV: Powiatowy Zespół Tańca "Olza".

W ostatnich latach urządzono również w Kołach kursy tańca towarzyskiego i tak w r.1958r. był taki kurs w Stonawie i Olbrachcicach, w tym roku /1959/ w Jabłonkowie - a także w polskiej 11 - latce w Cz.Cieszynie.

Konkurs Literacki PZKO.

Zarząd Główny PZKO ogłosił w październiku 1959r z okazji 15 rocznicy wyzwolenia C S R - k o n - k u r s literacki na : a/ tekst pieśni, b/opowiadanie, c/ tematyczny montaż świetlicowy, obrazek sceniczny, skecz. Prace powinny być związane tematycznie z problematyką wyzwolenia CSR, budownictwa socjalistycznego, zwłaszcza w okręgu ostrawskim. Termin nadsyłania prac wyznaczony był na dzień 1 grudnia 1959r., jeśli chodzi o tekst pieśni a dnia 1 lutego 1960r., jeśli chodzi o opowiadanie, montaż czy skecz. Przewidziane nagrody: I - 500 Kčs, II - 250 Kčs, III - 100 Kčs. W skład sądu konkursowego wchodził: Bogumił Goj - przewodn. ZG. - PZKO, Eugen. Suchanek - sekretarz ZG PZKO, Józef Mrózek - przewodniczący komitetu redakcyjnego "Zwrotu", Tad. Siwek - redaktor "Zwrotu", prof. - Józef Niemiec - członek Komisji Oświatowo-Naukowej, Eug. Fierla - kier. działu śpiew.-muzyczn., Konstanty Krzystek - kierownik działu teatralnego.

/12/

Zamknięcie konkursu literackiego na tekst pieśni-z okazji 15 rocznicy wyzwolenia.

Zgodnie z terminem zamknięcia konkursu literackiego z okazji 15 rocznicy wyzwolenia /patrz wyż./ dokonano zamknięcia w dniu 1 grudnia 1959r.- Do tego terminu wpłynęło ogółem 40 prac pod następującymi godłami:

"Górnik, Znicz, Senta, Kret, Nadzieja, Promień, Rozczarowanie, Ukochany kraj, Słoneczny Marsz, Wisła, Olenka, Ruch, Tadeusz Szpak, Kto szczęścia pragnie, "Maria Kryglowa."

Wyniki konkursu i nagrodzone teksty były już opublikowane w roku 1960,-

z/13/-

Imprezy Zarządów
Powiatowych PZKO. -
=====

Wieczór Moniuszkowski w Karwinie.

Dnia 29 stycznia 1959r. Zarząd Powiatowy PZKO w Karwinie wspólnie z Powiatową Biblioteką w Karwinie urządzili w Domu Oświaty w Karwinie 2 - "Wieczór Moniuszkowski z okazji 140 rocznicy - urodzin Stanisława Moniuszki. Prelekcję okolicznościową wygłosił Józef Stebel podczas której grano wyjątki z utworów tego kompozytora z płyt.

/14/

Wieczornica Słowackiego w Karwinie.

Dnia 8 kwietnia 1959r. w Domu Oświaty w Karwinie 2 zorganizowana została przez ZP PZKO w powiecie karwińskim "Wieczornica Słowackiego". Prelekcję o życiu i twórczości Juliusza Słowackiego wygłosił prof. Józef Niemiec, zaznaczając, że rok obecny, jako "Rok Słowackiego" obchodzony jest z okazji 150 rocznicy urodzin i 110 rocznicy zgonu tego wielkiego poety. Program artystyczny składał się z odegrania Poloneza Fryderyka Chopina przez W. Absolomona oraz 3 pieśni odśpiewanych przez chór męski "Echo" pod batutą Tadeusza Geigra.

/15/

Koncert kameralny kwartetu smyczkowego
P. Kalety w Karwinie.

ZP PZKO i Powiatowa Biblioteka Ludowa w Karwinie zorganizowali w dniu 10 grudnia 1959r. - w holu Domu Oświaty w Karwinie 2 koncert kameralny w wykonaniu kwartetu smyczkowego Klubu Zakładowego Huty Trzciniec pod kierownictwem Pawła Kalety. Prelekcję i słowo wstępne wygłaszał Józef Stebel.

W programie koncertu wykonano : dwie części a to "Scherzo" i "Andante cantabile" z kwartetu smyczkowego op. 11 P. I. Czajkowskiego, "Polkę" - kompozycję - kolektywną trzech kompozytorów rosyjskich Sokołowa, Głazunowa i Liadowa, dalej - "Trzy miniatury" Succhana Cincadze, "Wariacje na temat rosyjskiej pieśni ludowej "Allegretto" z kwartetu smyczkowego op. 83 współczesnego kompozytora radzieckiego Dymitra Szostakowicza, "Walc A-dur" - Antoniego Dwořaka, "Po nocnej rosie" - Stanisława Moniuszki. Dwa dalsze utwory były kompozycjami Pawła Kalety. Były to: "Tristessa" - utwór napisany w niewoli za drutami obozu, w którym autor wyśpiewuje tęsknotę za krajem rodzinnym i "Scherzando vivace" z pierwszego kwartetu smyczkowego d-moll. Na żądanie 80 słuchaczy, gorąco oklaskujących wykonawców, kwartet wykonał jeszcze "Menuet" - "Ludwika von Beethovena. Koncert ten był godnym zakończeniem Miesiąca Przyjaźni Czechosłowacko - Radzieckiej.

/16/

Statystyka członkowska powiatu karwińskiego.

Zarząd Powiatowy PZKO w Karwinie sporządził bardzo ciekawą statystykę, obrazującą stan wiekowy członków naszego związku w tym powiecie. Okazało się, że z 8 400 członków jest

w wieku do 20 lat.....	10%		840	członków:
" " " 26 "	7 %		588	"
" " " 30 "	5 %		420	"
" " " 40 "	19 %		1 596	"
" " " 50 "	22 %		1 848	"
" " " 60 "	22 %		1 848	"
nad	60 "	15 %		1 260 "

Razem :~~100%~~100 % ...8 400 członków

"Najstarszymi" Kołami są koła: Dąbrowa, Rychwałd, Stonawa, Sucha Górna - posiadające ponad 50% członków w wieku ponad 50 lat.

"Najmłodsze" Koła to : Darków, Karwina 2-Solca, Karwina I, Karwina IV-Raj, Karwina 2-Henryk.-

Młodzież z Głubczyc w Boguminie.

Dnia 6 grudnia 1959r. zorganizował ZP PZKO w Boguminie "Wieczór estradowy" w programie którego wystąpiła młodzież Technikum Rolniczego z Głubczyc /Polska/. Pierwsza część programu miała charakter raczej poważny, składała się z tańców wykonanych w pięknych barwnych strojach i występów chóru oraz recytacji. Druga - część miała już charakter estradowy - muzyka dżezowa, piosenki, sola i duety oraz pełen werwy tańce charakterystyczne, powiązane ładnie słowami konferansjera. Program ogólnie się podobał, był urezmalcony i na wysokim poziomie.

Młodzi wykonawcy programu w godzinach przedpołudniowych zobaczyli Bogumini i Ostrawę a dopiero po południu rozpoczęli swój program w sali "Orfeum" w Nowym Boguminie.

/17//

C z y n n o ś ć s e k c j i i z e s p o ł ó w Z G P Z K O =====

a// S e k c j a L i t e r a c k o -
A r t y s t y c z n a :

Wieczory S L A.

Popularne w terenie wieczory literackie czyli spotkania naszych twórców z czytelnikami i rzeszą członkowską odbywały się również w roku 1959 choć w mniejszej ilości. Brali w nich udział: Henryk Jasiczek, Gustaw Przeczek, Adam Wawrosz, Józef Ondrusz, Bronisław Prochner oraz Wanda i Józef Pribulowie.

./.

Jeden z takich występów członków SLA odbył się w Łąkach nad Olzą w ramach zebrania członkowskiego Koła PZKO.-

K u r s S L A .

Tygodniowy kurs dla członków SLA w budynku szkolnym w Łomnej Dolnej zakończył się dnia 17 lipca 1959r. Brało w nim udział 35 malarzy, literatów i muzyków!. Uroczyste było zakończenie kursu i wieczorek dla wczasowiczów.- Program przedstawiał się następująco: grał kwartet smyczkowy KZ Huty Trzyniec pod kierownictwem -Pawła Kalety, słowo wiazące wygłaszał Henryk Jasiczek, kierownik kursu a kompozycje objaśniał Józef Stebel. Poza tym były autorecytacje - autorów jak Bronisława Bielana, Adolfa Dostala, Józefa Raszyka, Władysława Sikory, Danuty Siwkówniej - przeplatane utworami Moniuszki, Dvořáka, Heydna, Beethovena czy Paderewskiego. Wykonano też po raz pierwszy nową "Pieśń o Olzie", opracowaną przez Pawła Kaletę do słów Danuty Siwkówniej. Humorystyczne były godki gwarowe Prochera/Ballada o zakochanej krze i Sumeryja z miską/ oraz Sajdoka /O rzeźniku i cieleciu/. Na zakończenie wykonano "Wiązankę zapomnianych pieśni" w układzie Pawła Kalety.

/18/

S p o t k a n i e l i t e r a t ó w .

Dnia 2 października 1958r. odbyło się w Czeskim Cieszynie spotkanie grupy literackiej SLA z literatami czeskimi i ostrawskimi. Z czeskich gości byli obecni: Milan Rusínský, Fran. Směja, Oldřich Šuleř, Bohumil Četyna, Šipek, Jufina, Čečotka oraz dr.F.Král, znany działacz na polu zbliżenia czesko-polskiego, przedstawiciel wydziału kultury KO KPC tow.Mika, drugi sekretarz PK KPC z Cz.Cieszyna tow.Sevčík i inni.

Na spotkaniu tym omawiano możliwości rozwiniecia takich form współpracy, które by pomagały autorom czeskim i polskim w rozwoju ich talentu.-

/19/

W y s t a w a m a l a r s k a S L A z k o n k u r s e m .

Tegoroczna wystawa malarska członków PZKO-SLA zainstalowana została w Domu Oświaty w Karwinie -2. Otwarta była od dnia 14 do 29 listopada 1959r. i była połączona z konkursem.

W grupie zawodowych plastyków udział w wystawie i konkursie wzięli: Alicja Bartulcowa, Gustaw Fierla, Dominik Figurny, Bronisław Firla, Gustaw Nowak, Oskar Pawlas, Rudolf Żebrok.- Franciszek Świder wystawiał swe prace, ale z udziału w konkursie zrezygnował.

./.

W kategorii amatorów wystawiali swe prace i brali udział w konkursie: Bronisław Liberda, Stefan Mamon, Leon Swider, Bogusław Swoboda, Tadeusz Wratny. Władysław Pasz i Franciszek Siedlaczek wystawiali prace poza konkursem.

Dnia 12 listopada 1959r. komisja w składzie: Břetislav Potyka /sekretarz Svazu čs.VU w Ostrawie/, Vilém Wünsche /art.malarz, Franciszek - Swider /art.malarz/ i prof.Karol Prymus/Polska/ dokonała przeglądu prac i z 129 zgłoszonych zakwalifikowała na wystawę 96 prac.

Osobnym działem wystawy była wystawa prac Karola Piegzy z okazji jego 60 urodzin.

Komisja konkursowa w wyżej wymienionym składzie ustaliła również kolejność nagród w konkursie jak następuje:

a/ W zespole kwalifikowanych plastyków:

- 1 nagroda: Rudolf Žebrok - za całokształt różnokierunkowej twórczości na wysokim poziomie artystycznym,
- 2 nagroda: Gustaw Nowak - za całokształt prac olejnych, wykonanych z dużą kulturą malarską i dużym wyczuciem kolorystycznym,
- 3 nagroda: Gustaw Fierla - za duży wkład pracy, za różnorodność stosowanych technik malowania na różnych materiałach, za rzetelne studia w tym kierunku,
- 4 nagroda: Bronisław Firla - za oryginalne ujęcie niecodziennych zjawisk przyrody, za nowoczesne ujęcie krajobrazu po malarsku, nowoczesną techniką - /Dolna Łomna, Drzewo, Sonda, Most/.

b/ W grupie amatorów :

- 1 nagroda : Bogusław Swoboda - za cykl oryginalnych rysunków starych zabytków, fragmentów architektonicznych, za ciekawe rozwiązanie kompozycyjne i malarskie,
- 2 nagroda : Leon Swider - za czysty prymityw ludowy,
- 3 nagroda : Bronisław Liberda - za oryginalne, bardzo syntetyczne opracowane fragmenty hut trzynieckiej.

Należy stwierdzić, że tegoroczna wystawa cieszyła się dużym powodzeniem. Zwiedziło ją około 1 300 widzów. Poziom ogólny prac był dobry.-

b/ Teatrzyk Lalek -

"Bajka"

Zmiany w zespole.

W roku 1959 odeszła na emeryturę długoletnia gawędziarka zespołu Elżbieta Zebroń. Jej funkcję przejęła Wanda Serwatka. Kierownikiem technicznym został mianowany - Emil Mrózek.

Repertuar i praca: /występy/:

W r. 1959 wystawiała "Bajka" następujące sztuki lalkowe:

"Chan i jego pasterz" - Horaka i Hopali, w przykładzie Henryka Jasieczka. Zastosowano w tej sztuce "jawajki". Na zaproszenie inspektoratu szkolnego w Cieszynie wyjechała z tą sztuką "Bajka" do Polski, aby dać przedstawienia dla dzieci na koloniach. W ciągu 3-ch dni występowało w Ustroniu, Cieszynie, Dzięgielowie, Cisownicy i Goleszowie.

"Bajka" grała również przedstawienia dla dorosłych w świetlicach PZKO - np. Hawierzowie, Porębie, Markłowicach, Pudłowie, Suchej Górnej, Skrzeczoniu, Zabłociu, Pietrowicach itd.

"O krasnoludkach i wiośnie" - Lucyny Krzemienieckiej w opracowaniu Adama Wawrośa -, /53 przedstawień/.

"Bajka jesienna" - Gustawa Sajdoka.

W roku 1959 dała więc "Bajka" łącznie 3 premiery, 290 przedstawień, które widziało 25 546 dzieci i 2 584 osób dorosłych. Zespół liczył 7 osób.

/21/

Czynność zespołów
powiatowych :

Powiatowy Zespół Tańca "Olza".

Powiatowy Zespół Tańca "Olza" przy ZP PZKO Cz. Cieszyń wyjeżdżał dość często do terenu t. zn. do Kół PZKO i na różne inne imprezy, gdzie dawał albo całowieczorowy program, albo też tylko część tego programu. Często były to pojedyncze widowiska sceniczne jak "Ondraszkowe ostatki", - "Szkubaczki śląskie", czy też "Tańce różnych narodów". Występy "Olzy" odbyły się w miejscowościach: Stonawie /29.3./, Błędowicach Dolnych - /4.4./, Karwinie /11.4./, Bystrzycy, Trzyńcu, Wędryni, Jabłonkowie, w ramach Miesiąca Przyjaźni Czechosłowacko - Radzieckiej, w Koszarzyskach - /7.11.59r./ Również z okazji 25-lecia PRL występował zespół w Polsce, a to w Szopienicach i Mysłowicach oraz Tarnowskich Górach /5-8.9.59r./.

IV premiera programu "Olzy"

Premiera IV programu "Olzy" odbyła się w sobotę, dnia 19 grudnia 1959r. w sali hotelu "Piast" w Cz.Cieszynie. Na program ten składają się dwa widowiska pt. "Helo, helo, za górami" i "Karnawał". Wprawdzie już w poprzednich trzech całowieczorowych programach zespołu główną częścią były tematyczne widowiska i to z reguły regionalne /np. Mamulczyn Janiczek, Jarmark, Ondraszkowe ostatki, Szkubaczki/. Obrazki sceniczne ostatniego IV-programu różniły się od poprzednich zasadniczo. Cały program miał charakter więcej rozrywkowy, chociaż nie pozbawiony odpowiedniego wątku czy morału! Bogactwo akcji, śpiewu i muzyki oraz tańców godne było obejrzenia. Pomysły kolektywu autorów widowisk - p. Marcinkowej, Jasiczka, Michalika, Liberdy i Kaime były bardzo ciekawe a przy tym swojskie i bliskie sercu widza.

/22/

Powiatowy Zespół Pieśni i Tańca "Górnik".

Powiatowy Zespół Pieśni i Tańca "Górnik" przy ZP PZKO w Karwinie występował w terenie ze swym przeszłym III programem względnie jego częściami w różnym składzie, czasem tylko jako zespół taneczny. Swój program dał w miejscowościach: Poręba /Dom Kultury, 15.3./, Cz.Cieszyn /sala Piasta, 21.3./, Karwinie I-Frysztacie, Trzyńcu, itd. Poza tym ~~wystąpił~~ wystąpił dnia 4.7.1959r. - na Letnim Festiwalu Młodzieży na Radhoszczu - Pustewnach, oraz w Ostrawie na Festiwalu Filmowym i obchodach 15-lecia PRL. W dniach 29 i 30. sierpnia 1959r. na wycieczce zespołu na Kozubową - wziął udział w brygadzie przy budowie ośrodka szkoleniowego PZKO. - Pod koniec roku występował w Ostrawie z okazji konferencji pracowników kultury okręgu ostrawskiego, gottwaldowskiego i ołomunieckiego z udziałem władz centralnych. Ostatnie występy w Kołach były w Suchej Górnej i Lutyni Dolnej. Ten właśnie dolnolutyński występ był 50 z rzędu występem od założenia zespołu. Publiczność dolnolutyńska nie szczędziła braw, oklasków ambitnym wykonawcom interesującego programu. Zarząd Powiatowy w Karwinie ofiarował 28 członkom zespołu upominki za ich sumienność w pracy i uczęszczaniu na imprezy w postaci książek.

/23/

Ważne imprezy i akcje terenowe :

=====

Nowe Koła PZKO.

Ponieważ miasto Trzyniec stale się rozbudowuje, powstają nowe dzielnice, nowe osiedla, jak również nowe hale fabryczne huty trzynieckiej okazało się, że dawne Koło w Trzyńcu-Końskiej z powodu rozdzielenia gminy na dwie części na skutek budowy nowej walcowni i poszerzenia składow rud, nie może dobrze kierować pracą kulturalno-oświatową w nowych warunkach. Dlatego na początku lutego 1959r. to dawne koło w Trzyńcu-Końskiej zostało również podzielone i na jego miejscu powstały 2 nowe koła a to: Koło PZKO Trzyniec-Podlesie i Koło PZKO Trzyniec-Osówki. Również w Trzyńcu-Żyżbicach powstało nowe koło pod nazwą - Koło PZKO Trzyniec-Osiedle.

/24/

Zespół z Ostrowa Wielkopolskiego.

W maju 1959r. gościł na naszym terenie Zespół Domu Kultury "Kolejarz" z Ostrowa Wielkopolskiego, składający się z piętnastoosobowego chóru męsk. i zespołu rewelersów "Elkana" i humorysty M. Plucińskiego. Kierownikiem artystycznym zespołu był prof. L. Kaczmarek.

Zespół ten wystąpił w Mostach przy Jabłonkowie, Karwinie I, Stonawie oraz w Trzyńcu /3.5.1959r./ Wszędzie był serdecznie przyjmowany i oklaskiwany. Występy odbywały się od 29.4. do 6.5.1959r. - Zespół był gościem Klubu Zakładowego Huty Trzyniec w ramach obchodu 120-lecia tej huty.

/25/

Stonawska Wiosna Teatralna.

Organizatorem "Stonawskiej Wiosny Teatralnej" było Koło PZKO w Stonawie wraz z Świetlicą i Gminną /Osvětová beseda/ w Stonawie. Akcja ta znalazła się w planie pracy kulturalnej jako odpowiednik czeskiej "Dzieńmorowickiej Jesieni Teatralnej". Obie akcje miały dostarczyć widzom dużo pięknych przeżyć przy oglądaniu sztuk scenicznych. W ramach tej akcji odegrał zespół Państwowego Teatru z Ostrawy sztukę Zoli pt.: "Tersa Ragin" a Scena Polska sztukę Dickensa "Świerszcz za kominem". Na zakończenie akcji zespół teatralny Koła PZKO Karwina-2-Granice odegrał sztukę M. Rusinka pt. "Pawilon pod sosnami". Poza tym odbył się wspomniany już wyżej koncert zespołu Domu Kultury "Kolejarz" z Ostrowa Wielkopolskiego. Odbyły się również akcje dziecięce, jak przedstawienie obu ośmiolatek "W podwodnym królestwie" i "Směženka"/, występ teatrzyku kukiełkowego "Misie" z KZ Huty Trzynieckiej - /sztuka A. Wawrosza "Dwaj myśliwi"/ i jeszcze

./.

przedstawienie dla dzieci Sceny Polskiej pt.: "Dziad Wszystkożjad". Akcja "Stonawskiej Wiosny Teatralnej" ma być stałą pozycją w planach pracy Jak Koła PZKO tak i Komisji Oświatowej MRN.

/26/

Święto Góralskie w Jabłonkowie.

XI Święto Góralskie w Jabłonkowie odbyło się w niedzielę, dnia 16 sierpnia 1959r. - Pomimo niepogody /padał dokuczliwy deszcz/ przybyło na tę imprezę ponad 4 000 osób. Zjawili się również goście, między nimi delegacja KO KPC w osobach - tow. A. Króla i M. Mikowej z Ostrawy, KP KPC i innych instytucji. Przemówienie okolicznościowe wygłosił przewodniczący ZG PZKO Bogumił Goj.

Tegoroczny program artystyczny był bogaty i odbył się niemal cały pomimo deszczu. Na scenie w Szygłe występował najpierw jako gospodarz - zespół "Gorol", potem zespół dziecięcy z Hawierzowa/młodzi gorole/, zespoły taneczne z Olbrachcie i Sibicy, kwartet żeński zespołu czeskiego "Slezan", zespół "Młodość" z Mostów koło Jabłonkowa oraz regionalny zespół z Wisły/Polska/. Niestety, finałowy program w wykonaniu zespołu "Olza" odpadł z powodu ulewnego deszczu.

/27/

Zespoły PZKO na różnych imprezach pozazwiązkowych.

Zespół regionalny z Cz. Cieszyńska-Sibicy występował w czasie imprez w Hradcu koło Opawy, Bilowcu i Frenszacie. Zespół "Olza" w Horeczkach, Witkowicach i 2 razy w Ostrawie /w domu Kultury kopalni Hlubina i na uroczystościach przedmajowych przed Ratuszem/.

Połączone chóry męskie Orłowa - Bogumina i chór żeński Koła PZKO w Nowym Boguminie śpiewały w miejscowości Stara Biela za Ostrawą na akademii z okazji 42 rocznicy WSRP, gdzie znalazły miłe i serdeczne przyjęcie.

O wyjazdach "Olzy" i "Górnika" wspomniano już w odpowiednim miejscu.-

Ż y c i a a k t y w i s t ó w :

=====

a/ J u b i l e u s z e ż y c i o w e :

Abrahamowiny Józefa Mrózka.

Dnia 5 marca 1959r. dożył 50 urodzin wiceprzewodniczący ZG PZKO, były przewodniczący ZG, przewodniczący SLA, członek Chóru Nauczycieli Polskich - odznaczony w 1957r. za swą długoletnią działalność kulturalno-społeczną - Józef Mrózek, urodzony w Stonawie.

./.

Pracował od wczesnej młodości społecznie jako członek "Siły", w czasie okupacji, pracując stale jako górnik, brał udział w akcji oporu. Po wyzwoleniu pracował początkowo w Miejscowej Radzie Narodowej w Stonawie, ale w roku 1946 wrócił znów do pracy w kopalni. W r. 1952 powołany został na stanowisko inspektora szkolnego dla polskich szkół w obu powiatach, po mianowaniu zaś drugiego inspektora w powiecie karwińskim zostaje powiatowym inspektorem szkolnym PRN w Cz. Cieszynie, którą to funkcję wykonuje dotychczas.

/28/

70 lat Antoniego Ryby ze Stonawy.

Dnia 23 lutego 1959r. obchodził swe 70-te urodziny Antoni Ryba, długoletni sekretarz zarządu miejscowego Koła PZKO i zasłużony pracownik społeczny. Urodził się w 1889r. jako syn górnika i sam przepracował długie lata w górnictwie jako nadztygar. W czasie okupacji został aresztowany przez gestapo - i osadzony w obozie koncentracyjnym Gusen, gdzie przeżył do końca wojny.- Po wyzwoleniu z całą werwą rzucił się w wir pracy organizacyjnej i społecznej, od początku założenia PZKO pracował, pełniąc różne funkcje.

60 lat Karola Piegzy.

Dnia 9 października 1959r. obchodził 60-tą rocznicę urodzin Karol Piegza, znany na naszym terenie malarz i pisarz, dyrektor Polskiej Ośmioletniej Szkoły Średniej - w Jabłonkowie.

Urodził się w 1899r. w Łazach jako syn górnika. Po skończeniu 4 klas gimnazjalnych - w Orłowej pracował kilkanaście miesięcy na kopalni w Łazach. W czasie wojny był aresztowany i więziony w obozach koncentracyjnych Dachau i Mauthausen-Gusen. Te wszystkie przeżycia znajdują swe odbicie w twórczości malarskiej i literackiej solenizanta. Wiele jego obrazów jest również związane tematycznie z Jabłonkowem i Beskidami. Jest on również zapalonym zbieraczem zabytków naszej dawnej kultury ludowej, pieśni podań ludowych, starych skrzyń "trówek" i mebli, strojów śląskich i ceramiki ludowej.

Jest jednym z założycieli ruchu artystycznego na Śląsku, współzałożycielem SLA, ruchliwym organizatorem różnych wystaw malarskich i regionalnych, autorem wielu artykułów i broszur z działu folkloru i malarstwa, pracownikiem oświatowym i kulturalnym.

/29/

b/ Z g o n y :

Zgon Jana Kiszy.

Dnia 8 sierpnia 1959r. zmarł w Krakowie znany na naszym terenie pionier śpiewu chóralnego, kompozytor i dyrygent. Urodził się w roku 1890 w Zamarskich koło Cieszyńska. Po skończeniu studiów w polskich paralełkach przy niemieckim seminarium nauczycielskim w Cieszyńsku obejmuje posadę nauczyciela najpierw w Karwinie a później w Łazach. W czasie pierwszej wojny walczy na froncie włoskim i dostaje się do niewoli. Wraca potem na Śląsk, zostaje nauczycielem szkoły wydziałowej w Łazach, piastuje przy tym stanowisko profesora śpiewu i muzyki w polskim gimnazjum w Orłowej. W r.1928 udaje się do Krakowa, by objąć tam funkcję dyrektora szkoły, którą pełnił do wybuchu II wojny światowej.

Był on na naszym terenie pierwszym działaczem, którego praca w wysokim stopniu odbiła się na całym rozwoju ruchu śpiewaczego. Już w okresie studenckim organizował chóry i orkiestry szkolne. Po ukończeniu studiów założył i dyrygował szereg chórów w powiecie frysztańskim. W 1925r. zakłada chór Towarzystwa Nauczycieli Polskich, który pod jego kierownictwem uzyskuje wysoki stopień poziomu artystycznego. W r.1927 zostaje wybrany głównym dyrygentem nowo założonego Związku Polskich Chórów.

Był również czynny twórczo, chociaż jego dorobek kompozytorski nie jest zbyt bogaty. Jednak niektóre jego pozycje jak np. trzy wiązanki pieśni śląskich "Znad Olzy" oraz muzyka do sztuki scenicznej Karola Bergera - "Nawrócony" stanowią do dziś żelazny repertuar naszych chórów i zespołów teatralnych.

/30/

Z ż y c i a s p o ł e c z e ń s t w a
p o l s k i e g o

=====

a/ Sprawy szkolnictwa polskiego:

50-lecie Polskiej Jedenastolatki,
/dawnego gimnazjum/ w Orłowej.

W dniach od 27 - 29 czerwca 1959r. obchodziły doniosły jubileusz 50-lecia swego istnienia obie szkoły średnie, jedenastoletnie w Orłowej: czeska i polska. Obie powstały w r.1909 jako szkoły prywatne w celu uchronienia młodzieży słowiańskiej, czeskiej i polskiej, przed germanizacją w niemieckich szkołach średnich /dawnych gimnazjach/.

./.

Powstały dlatego, że czeski polski górnik - i robotnik uświadomili sobie swoją odrębność narodową i zrozumieli konieczność wykształcenia i wiedzy.

Polskie realne gimnazjum, obecnie Polska Jedenastoletnia Szkoła Średnia, powstało na skutek uchwały Walnego Zebrania Macierzy Szkolnej w Cieszynie w dniu 25 października 1908r. Starania o otwarcie państwowej szkoły średniej zostały odrzucone przez władze austriacko-węgierskie. Przecież nie na rękę było im zakładanie szkół nie niemieckich. Na swym posiedzeniu dnia 8 grudnia 1908r. postanowił Zarząd Główny Macierzy Szkolnej rozpocząć starania otwarcia prywatnej szkoły średniej. Ponieważ koszt utrzymania takiej szkoły przekraczał możliwości finansowe Macierzy, zwrócono się o pomoc do Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie /Towarzystwo to zostało założone w r. 1891 przez poetę Adama Asnyka/. Pomoc została przyrzeczona i wynikiem wspólnych trosk było uroczyste otwarcie prywatnego Polskiego Gimnazjum Realnego im. Juliusza Słowackiego w Orłowej dnia 23 września 1909r.

W ramach uroczystości jubileuszowych młodzież szkoły przygotowała i wystawiła przedstawienie "Krakowiaków i Górali"/"Zabobonu"/Kurpińskiego-Kamińskiego. Reżyserem był Franek Chmiel, dyrygentem Eugeniusz Fierla, choreografką Janina - Marcinkowa, scenografem Władysław Cejnar. Przedstawienia odbyły się w Orłowej /18.4.59r./ w Domu Kultury w Karwinie-Granice /19.4.59r./, w sali "Oświaty" w Boguminie /25.4.59r./, w Powiatowym Domu Kultury w Karwinie 2 /18.5.59/, w sali hotelu "Piaś" w Cz.-Cieszynie /19.5.59/, a w Stonawie /6.7.59r./ Obok aktualnych studentów grali w tym przedstawieniu byli uczniowie, czyli wychowankowie szkoły. Przedstawienie było przygotowane i oddane na wysokim poziomie.

Dalszą akcją w ramach jubileuszu była - wystawa zainstalowana w lokalach parterowych budynku szkolnego w dniach od 23 - 29-go czerwca 1959r. Obejmowała ona prace rysunkowe byłych wychowanków i uczniów szkoły, robotki ręczne uczniów i uczennic oraz osobny dział obrazów i prac artystów-plastyków, wychowanków zakładu. Z wystawiony prac na pierwszy plan wybijały się obrazy dra Józefa Bergera z cyklu "Oskarżenie faszyzmu, związane z przeżyciami w obozach koncentracyjnych /"Umarli skarżą", "I tak szli na apel", "Ostatnia usługa" itd./, Alicji Bartulcowej /portret ojca i matki, - "W ogrodzie", "Krajobraz"/, Tadeusza Bergera - /"Kompozycja z rybami", "Kompozycja z nowoczesnym wazonem", "Portret mężczyzny" itd./ Z prac malarskich Władysława Cejnara na uwagę zasługiwały trzy kompozycje "Po pracy", "Giewont", "Kraków, ul. Floriańska", projekty dekoracji scenicznej - "Sługa dwóch panów" - Goldoniego "Biała zaraza" K. Capka, "Zielony gil" Tirso di Molina, ./.

"Mazepa" Słowackiego, "Diplomaci" Karvaša, "Zaklinacz Deszczu" Nasha itd.- Osobną ekspozycję tworzyły prace najstarszego z polskich malarzy w CSR Gustawa Fierli. Do czołowych jego prac można zaliczyć: "Kobieta w stroju cieszyńskim", widoki Orłowej i najbliższej okolicy, "Droga na obrokach", "Widok Orłowej od strony parku", "Widok Orłowej od strony boiska", "Nowy sad na obrokach", "Dziwanny w naszym ogrodzie", "Staw Kempnego na Obrokach", "Szyb Dąbrowa", "Szyb Zofii w Orłowej", z martwej natury zaś "Kaktusowe dalie", "Jabłka, cytryny, słoik, itd. Dalszymi uczestnikami wystawy byli: Bronisław Firla /"Wrocławski uniwersytet", "Barokowe wnętrze", "Kaplica w Cierlicku", "Październik w Suchej", "Zachód", "Maki" itd./, Emil Konkolski /2 akwarele i 4 prace olejne/, Władysław Palowski /"Słoneczniki", "Piwonie", krajobrazy itd./, Władysław Pasz /"O zachodzie słońca w Boguminie", "Widok z Kamienitego", "Wiosna w Łomnej", "Nowy szyb, studium portretowe", "Ondraszek z kamratami", "Piwonie" itd./, Oskar Pawlas - /"Widok z okna", "Widok z Kozubowej", "Słoneczniki", "Odpoczynek" itd./, Karol Piegza "Stara huta", "Domek w Jabłonkowie", "Stary Jabłonków", "Stodółka w zimie", Władysław Wójcik /"Zima", "Wysokie Tatry"/.

Główne obchody jubileuszowe odbyły się, jak już zaznaczono, w dniach 27 - 29 czerwca 1959r.- W sobotę, dnia 27.6. spotkali się przed południem absolwenci czeskiego gimnazjum, wzięli udział we wspólnym obiedzie i wycieczce autobusowej. Wieczorem o godz.19-tej odbyły się w salach Domu "Banik" i Domu Oświaty uroczyste akademie, których program wypełnili wychowankowie i uczniowie obu zakładów.

W niedzielę o godz.10-tej wyruszył z rynku orłowskiego barwny pochód do Domu Oświaty "Banik" /dawny "Cingr"/, gdzie odbyło się oficjalne zagajenie uroczystości jubileuszowych. Główne przemówienie wygłosił wiceminister szkolnictwa i kultury V.Křístek, przemawiał również przewodniczący ORN w Ostrawie tow.Zbranek, poseł Ernest Semboł i przedstawiciele zakładów patronatowych /Koksownia Łazy i Kopalnia ČS.Armií/. Wśród gości byli również: wiceminister zdrowia PRL B.Kożusznik /były wychowanek/, konsul PRL z Ostrawy Kazimierz Wieczorek, rektor Akademii Górniczej i Hutniczej z Katowic prof.F.Olszak. Po południu odbył się festyn z pokazami gimnastycznymi uczniów, zawodami lekkoatletycznymi, grami sportowymi, występami połączonych chórów PZKO, chórów szkolnych i orkiestry, występem zespołu "Górník". Festyn zakończono zabawą taneczną w salach obu domów.-

W poniedziałek, dnia 29.6.1959r. o godz.9-tej odbyły się zebrania klasowe poszczególnych roczników w budynku dawnego gimnazjum, a o godz.11-tej wspólne zebranie wszystkich absolwentów gimnazjum w sali gimnastycznej, po południu zaś odbyły się wycieczki do różnych miejscowości okręgu ostrawskiego dla wychowanków, którzy stale przebywają poza naszym terenem.

Z okazji jubileuszu została wydana także broszura pamiątkowa, poświęcona 50-leciu Polskiej Jedenastoletniej Szkoły Średniej w Orłowej.

/31/

Kurs polonistyczny w Mariańskich Łaźniach.

W dawniejszych latach wyjeżdżali nasi nauczyciele, głównie poloniści na kursy wakacyjne do Polski, by tam doskonalić się w znajomości języka polskiego. W tym roku Ministerstwo Szkolnictwa i Kultury wznowiło urządzenie takich kursów i zorganizowało go w znanym miejscu kąpieliskowym w Mariańskich Łaźniach. Wzięło w nim udział 40 nauczycieli z naszego terenu. Lektorami z - Polski byli prof. Wieczorkiewicz, inspektorka Staszczukowa oraz fachowcy z CSR jak prof. Bělič, docent Damborski, dr. Korzeny, insp. Folwarczny Rudolf, dyrektor Gustaw Przeczek i inni. - W dniach wolnych od wykładów /niedziele/ urządzało wycieczki do okolicy miasta. Brano nawet udział w sprzecie lnu /na 5 ha/.
/32/

b/ D a l s z e w a ż n e w y d a r z e - n i a :

Występ zespołu " S ł ą s k " .

Dnia 9 marca 1959r. występował w hali "Tatranu" w Ostrawie Państwowy Zespół Pieśni i Tańca - " Śląsk " z PRL. Był to jego pierwszy występ w turnée po naszej republice, dał 18 widowisk tylko w miastach okręgowych. Organizatorem występu był "Park Kultury i Wypoczynku" w Ostrawie. "Tatran" pojmie 2 200 osób, zaś ZG PZKO dla członków zarezerwował 1 600 biletów i organizował specjalne pociągi do Ostrawy. Pertraktował również o drugi występ, który jednak nie doszedł do skutku.
/33/

10-lecie "Csemadoku".

W dniach 6 i 7 kwietnia 1959r. odbył się VII Jubileuszowy Zjazd węgierskiej organizacji kulturalno-oświatowej Csehszlovakias Magyar Dolgozik Kultúreeregysilete /w skrócie - "Csemadok"/, na którym delegaci blisko 400 kół miejscowych dokonali przeglądu pracy związkowej w pierwszym dziesięcioleciu czynności i wytyczyli zadania organizacji na najbliższy okres. "Csemadok" powstał o dwa lata później niż PZKO, bo w 1949r. i obchodzi właśnie 10-lecie swej pracy. W Zjeździe tym wzięła udział delegacja ZG-PZKO.
/34/

10-lecie Pionierskiej Organizacji CZM.

Przed 10 laty na połączeniowej konferencji w Pradze w dniu 24 kwietnia 1949r. utworzono nową, jednolitą organizację młodzieży - Czesko-słowacki Związek Młodzieży /Československý svaz mládeže/ skrócie ČSM. /W tym samym dniu powstała również Organizacja Pioniera /Pionýřská organizace ČSM/. Konferencja zatwierdziła bowiem strukturę organizacyjną, przyrzeczenie, odznakę i pozdrowienie pionierskie formy pracy itd., jako organizacji będącej częścią składową CZM.

W ramach obchodów tej rocznicy gościł na naszym terenie Zespół Szkoły Podstawowej i Liceum Ogólnokształcącego z Cieszyna /Polska/, który pod koniec maja 1959r. wystawił w sali hotelu "Piast" w Cz.Cieszynie piękne przedstawienie dla młodzieży szkolnej pod tytułem : "Laleczka z saskiej porcelany". Organizatorem tego przedstawienia dla młodzieży czesko - cieszyńskiej był ZP PZKO w Cz.Cieszynie.

/35/

50-lecie Parku Pokoju /im.Adama Sikory/ w Cz.Cieszynie.

W dniu 13 czerwca 1959r. upłynęło równych 50 lat od pierwszego inauguracyjnego festynu w tym parku, który odbył się dnia 13 czerwca 1909. Park ten, założony na parceli zakupionej przez Adama Sikory i ofiarowanej przez niego Macierzy Szkolnej urządzono wspólnymi siłami Macierzy i całego społeczeństwa wraz z młodzieżą szkół cieszyńskich. Do tego czasu nie posiadali polacy odpowiedniego miejsca na swe większe akcje. Niemieckie organizacje "Nordmarkverein" i "Schulverein", popierane przez austriackie władze państwowe utrudniały lub wręcz uniemożliwiały polskim towarzystwom pracę kulturalną.- Tak np. w 1908r. podczas dorocznego festynu polskiego towarzystwa gimnastycznego "Sokół" w Cieszynie obrzucili Niemcy uczestników pochodu różnymi przedmiotami a nawet oddali kilka strzałów - raniąc 5 osób ciężko a kilkanaście lżej. A wszystko to odbywało się w obecności policji państwowej. Dlatego też w maju 1909r. wspomniany Adam Sikora zakupił 5 morgów gruntu na granicy Cieszyna i Sibicy, aby tam urządzić plac zebrani i ćwiczeń dla młodzieży na wzór Parku - Jordana w Krakowie. Na ten cel poświęcił wszystkie swe długoletnie oszczędności w wysokości 15 000 koron austriackich.

/36/

./.

30-lecie Rozgłośni Radiowej w Ostrawie.

W lipcu 1959r. upłynęło 30 lat od chwili uruchomienia stacji nadawczej Radia Czesko-słowackiego. Dla uczczenia tego jubileuszu zainstalowane zostało w Domu Towarzyskim - w Witkowicach specjalne studio RO-30, skąd w przeciągu 2 tygodni nadawano wartościowe programy z udziałem publiczności. Tam również zorganizowano wystawę, obrazującą rozwój radiostacji ostrawskiej. Uroczystości jubileuszowe zostały zakończone w sali Studio RO-30 uroczystą akademią z udziałem przedstawicieli KO KPC i FN, delegacji konsulatu PRL oraz rozgłośni w Katowicach. Na akademii tej zostali odznaczeni zasłużeni pracownicy oraz korespondenci radiowi. Wśród nich znalazł się również długoletni redaktor audycji w języku polskim Bolesław Dużawa. W drugiej części akademii wystąpiła z koncertem Orkiestra Symfoniczna, który był transmitowany przez radio. Wykonała utwory Prečechtěla, Kubína, Janáčka, Smetany i Dvořáka.

/37/

Kurs bibliotekarzy polskich.

W ramach współpracy PZKO i władz państwowych, którym podlega troska o czytelnictwo i biblioteki publiczne, odbył się w dniach 5 - 7 października 1959r. w Jabłonkowie kurs dla bibliotekarzy wszystkich trzech powiatów.

Obecnych było 34 bibliotekarzy. Wysłuchano wykładów o indywidualnej i masowej pracy z czytelnikiem, o technice bibliotekarskiej, doborze książek oraz o literaturze światowej, czeskiej, słowackiej i polskiej.

/38/

Jubileusz 5-lecia " Hutnika " -

Dnia 28 listopada 1959r. odbył się z okazji jubileuszu 5-lecia istnienia Polskiego Zespołu Śpiewaczego " Hutnik " Klubu Zakładowego huty trzynieckiej w Domu Ludowym w Trzynie uroczysty koncert. W koncercie tym wzięły udział wszystkie zespoły wraz ze solistami /Wronkowska, Jeżowiczówna, Żabka i Stabrawa./ Pierwsze dwie części większość piosenek ludowych, trzecia złożona była z pieśni artystycznych i arii operowych. Do najważniejszych pozycji repertuarowych na tym koncercie należały: kantata P. Kalety do słów H. Jasiczka pt. "Zwada", w wykonaniu połączonych chórów "Prząśniczki" ze "Strasznego dworu" Moniuszki w wykonaniu chóru żeńskiego, "Serenada" i "Pieśń liryczna" tercetu żeńskiego /Danuta Małysz, Zofia Szczerbowska, Danuta Kotas/, piosenka "Nad pięknym modrym Dunajem" w wykonaniu połączonych chórów, /musiano bisować/!

./.

Chórami dyrygował długoletni dyrygent Karol Wronka. Niektórym utworom towarzyszyła hutnicza orkiestra smyczkowa ob. Raszki. Konferansjerem był Józef Stebel.

W imieniu ZG PZKO życzenia dalszego rozwoju złożyła Zofia Kowalczykowa. Na podkreślenie zasługuje również współpraca "Hutnika" z chórem PZKO Mosty przy Jabłonkowie, popularną również "Przełęczą".

/39/

Przygotowanie do II Ogólnopolskiej - Spartakiady -

W ramach przygotowań do II Ogólnopolskiej Spartakiady na rok 1960 przygotowują się do występu na niej również dwa nasze zespoły taneczne "Olza" i "Sibica". Oba zespoły mają wystąpić we wstępnym widowisku tanecznym pod tyt. "Pieśń o ziemi ojczystej", które rozpocznie II Ogólnopolską Spartakiadę w Pradze. Widowisko to oparte jest na motywach tanecznych różnych regionów naszej republiki i ma być jednym z najpiękniejszych i najwspanialszych pokazów tej Spartakiady.

/40/

S c e n a P o l s k a :

Scena Polska Teatru Czeskocieszyńskiego wyjeżdżała do naszego terenu w roku 1959 z następującym repertuarem:

"Maż i żona" - komedia Aleksandra Fredry, premiera dnia 4 lutego 1959r. w Boguminie/środa/. W roli Elwiry występowała artystka Wanda Bartówna-Gebethner, aktorka teatrów warszawskich /znana między innymi z filmu W. Jakubowskiej pt. "Ostatni etap", gdzie grała rolę więźniarki Heleny/. - Ryżyserował Franek Michalik. Przedpremię odbyła się już 29 stycznia 1959r. - Scenograf Władysław Cejnar.

"Świerszcz za kominem" Karola Dickensa w reżyserii Franka Chmiela. Premiera odbyła się dnia 21-go stycznia 1959r. Scenografem był B. Kowala, tło muzyczne w opracowaniu J. Przebindy. Na wyróżnienie zasługiwała rola niewidomej Berty w wykonaniu E. Bobkowej oraz Kaleba, jej ojca w kreacji Rudolfa Urbańskiego.

"Rewizor" Mik. Gogola w reżyserii Józefa Zajíca. Premiera odbyła się dnia 16 kwietnia 1959r. - z okazji Zjazdu Kultury Socjalistycznej. Sztukę tę Scena Polska wystawiała również w Ostrawie dnia 23 maja 1959r. w ramach "Festiwalu Teatrów Ostrawskich". Grany był również w Słowacji - /Pieszczany, Trnawa, Hlohovec itd.//

./.

"Pozwólcie mi zmartwychwstać" - nieznana u nas satyryczna komedia radziecka Dychawicznego - Słobodzkiego. Premiera odbyła się dnia 13 czerwca 1959r. w Mostach przy Jabłonkowie.

"Rozkoszna dziewczyna" - premiera komedii muzycznej Juliana Tuwima według starszej sztuki "P.Gauvanta"-odbyła się dnia 16 września 1959r. Reżyserami byli Władysław Niedoba i Franek Michalik.

"Noc była...." - montaż słowa poetyckiego w wykonaniu aktorów obu scen /wykonanie czesko-polskie/. Premiera odbyła się dnia 29 września 59r. na imprezie ZG PZKO na zagajenie Miesiąca Oświaty, Książki i Prasy oraz z okazji Roku Słowackiego. Montaż był bowiem pokazem poezji Słowackiego.- Montaż poetycki oparty był głównie na fragmentach z "Lili Wenedy" oraz "Kordiana". Reżyserem montażu był Franek Michalik. W roli Kordiana wystąpił aktor Wojciech Ziętarski.

"Noc wigilijna" - Piotra Karvaša w przekładzie na język polski Zdzisława Hierowskiego. Premiera - prapremiera w języku polskim odbyła się dnia - 20 listopada 1959r. w Cz.Cieszynie. Reżyserem był Franek Chmiel. /Tytuł oryginału "Północná - omša"/.

- X I I. W y ś c i g P o k o j u .

Tegoroczny XII Kolarski Wyścig Pokoju Berlin - Praga - Warszawa rozpoczął się dnia 2 maja 1959r, spod Bramy Brandenburskiej w Berlinie, Startowało 108 kolarzy z 18 państw.

Dnia 12 maja 1959r. przyjechali kolarze na stadion we Witkowicach a w piątek, dnia 13 maja wyjechali z Ostrawy przez Pietwałd, Orłową, Karwinę II, Karwinę I, Darków, Łąki, Podoborę, Ligotę, Alodjálną i Cz.Cieszyn dalej do Krakowa. Przez cały czas od startu w Ostrawie prześladował kolarzy ostry, silny i zimny wiatr, zimno i ulewny deszcz.

Zwycięzcą tego rocznika Wyścigu Pokoju został w klasyfikacji indywidualnej reprezentant NRD - S c h u r /czas 54:48:59/, na dalszych miejscach znaleźli się: 2. Vendervecken /Belgia, 54:54:13/, 3. Venturelli /Włochy/, 4. Geldermans /Holandia/, 5. Adler /NRD/, 10. Fornalczyk /Polska, 55:02:29/. 12. Křivka /CSR/, 15. Mareš /CSR/, 16. Gazda /Polska 21. Podoba /Polska/

W klasyfikacji drużynowej zwyciężyła drużyna ZSRR /164:31:13/, na dalszych miejscach umieściły się drużyny: 2. NRD /164:84:36/, Anglia /164:47:50/, 4. Belgia /164:55:59/, 5. Polska /165:00:14/, 6. Holandia, 7. Bułgaria, 8. CSR- /165:17:35/, 9. Rumunia, 10. Włochy, 11. Dania, 12. Węgry, 13. Monaco, 14. Francja, 15. Jugosławia, 16. Finlandia, 17. Szwajcaria, 18. Luksemburg /178:33:12-godz./

P r a s a i w y d a w n i c t w a .

a/ Z w r o t :

Czasopismo związkowe, miesięcznik "Zwrot" obchodził w grudniu 1959r. swe 10-lecie istnienia, bowiem w grudniu 1949r. wyszedł pierwszy numer tego pisma. Numer jubileuszowy jest 121 numerem od założenia i rozpoczyna 11 rok wydawania.- Z okazji tego skromnego jubileuszu wspomniano na trudne początki tego pisma, które miało tak krótki i charakterystyczny tytuł "Zwrot". Nazwa ta miała w owych latach swoje głębokie uzasadnienie, nawiązywała przecież do wielkich przemian ideologicznych, politycznych, społecznych i ustrojowych okresu powojennego, pierwszych nieśmiałych kroków budowania ustroju sprawiedliwości społecznej, ustroju ludowo-demokratycznego, który miał być pierwszym etapem wytworzenia ustroju socjalistycznego w całym tego słowa znaczeniu. Trudne było w tych warunkach zadanie miesięcznika kulturalno - oświatowego, wydawanego przez ludzi, którzy sobie sami nie zdawali z wagi historycznych chwil, przeżywanych przez nich samych i przez całe społeczeństwo w naszym państwie.

/42/

b/ W y d a w n i c t w a :

W roku 1959 ukazały się na półkach księgarskich dalsze tomiki prac poetyckich i innych naszych autorów. W wydawnictwie PZKO-SLA wyszły:

"Jaśminowe noce" - zbiór wierszy Henryka Jasiczka. Okładkę i ilustracje wykonał Bronisław Firli.- Nakład 1 100 egzemplarzy. Drukował "Tisk, knižni výroba, závod 3 Český Těšín". Cena 8 Kčs. Stron 78.

"Pierwszy lot" - zbiór wierszy młodych autorów: B. Bielan, A. Dostal, J. Gaudyn, W. Pribula, G. Pyszko, J. Raszyk, D. Siwek, W. Sikora. Okładka Bronisława Firli, przerywniki Bronisław Liberda. Nakład 600 egzemplarzy. Drukował "Tisk, závod 3, Č. Těšín". Cena 5 Kčs. Stron 38.

"Na ściytku" - zbiór humoresek gwarowych Adama Wawrosza. Ilustrował Rudolf Żebrok. Nakład 1 500 - + 100 egzemplarzy. Drukował "Tisk, Č. Těšín. Stron 105, Cena brosz. egzemplarza 10 Kčs.

"Kalendarz Zwrotu na rok 1960 - rocznik VII" - Zredagował Henryk Jasiczek i dr. Tadeusz Siwek wraz z kolektywem redakcyjnym. Okładka inż. Bronisława Firli. Ilustracje w tekście: Rudolf Żebrok, Józef Klimek, Oskar Pawlas i inni. Kalendarium zilustrował Władysław Palowski. Drukował "Tisk, Č. Těšín, Stron 220. Cena 12 Kčs.

Poza tym w wydawnictwie "Śląsk" w Katowicach wyszły: "Humoreski beskidzkie" - zbiór 47 opowiadań w gwarze cieszyńskiej, napisany przez Henryka Jasiczka ze świetnymi ilustracjami katowickiego grafika Stefana Suberlaka. Można je było zakupić w Księgarni PZKO Cz. Cieszyn za 11,50 Kčs.

Z e s t a t y s t y k i o g ó l n o -
z w i ą z k o w e j :

=====

W roku 1959 związek nasz liczył 92 Kół i ponad 17 000 członków. Odbyło się 401 zebrań członkowskich /18 126 osób/, 367 wieczorów świetlicowych /19 230 osób/, 1 370 zebrań zarządowych, 110 świetlic dla dzieci /7 750 dzieci/, 85 akademii, rewii i koncertów /22 500 osób/, 411 odczytów i prelekcji, 24 kursów kroju i szycia, i gotowania, 88 różnych wystaw /6 600 osób/, 197 bałi, zabaw ognisk i festynów /43 000 osób/, 91 wycieczek krajoznawczych /3 987 osób/.

W konkursie czytelniczym wzięło udział 205 - uczestników, w konkursie śpiewaczym 24 zespoły chóralne i 3 małe zespoły wokalne, w konkursie recytacji 150 uczestników, w konkursie teatralnym 51 zespołów, w konkursie tanecznym 9 zespołów.

Zarząd Główny odbył 9 zebrań plenarnych i 10 zebrań prezydialnych, zarządy powiatowe 25 zebrań i 40 zebrań prezydialnych.

Teatrzyk Lalkowy "Bajka" dał 293 przedstawień, zespół "Olza" miał 28 występów, "Górniki" 19 występów, Powiatowy chór męski Bogumin 12 występów.

Członkowie ZG, ZP i komisji byli 593 razy w Kołach PZKO. Poza tym odbyło się 32 zebrań aktywów /śpiewaczego, teatralnego, tanecznego, czytelniczego-bibliotekarskiego/, 6 odpraw reżyserów, 1 odprawa dyrygentów, 4 odprawy kierowników zespołów tanecznych.

W roku 1959 pracowało 28 zespołów tanecznych, które dały 132 występów w terenie. Razem z "Olzą" i "Górnikiem" /zespoły taneczne/ było łącznie 178 występów tanecznych.

Czynne były 62 zespoły teatralne z 953 członkami. Wystawiły one 36 premier sztuk całowieczorowych, 20 premier jednoaktówek, 29 repryz sztuk całowieczorowych, 6 repryz jednoaktówek. Łącznie było 91 przedstawień teatralnych.

Zespołów śpiewaczych pracowało 49.

W czynie społecznym odpracowano: w akcji "Z" - 21 726 godzin, w rolnictwie 105 042 godziny, w górnictwie, hutnictwie i budownictwie 38 305 godzin, razem 165 073 godzin brygadniczych.

/43/

./.

O g ó l n a o c e n a r o k u .
=====

Rok 1959 był w naszym związku rokiem przeciętnym, normalnym. Najważniejszym wydarzeniem był bezsprzecznie VI Zjazd PZKO, którego uchwały stanowiły wytyczne dla dalszej pracy. Poza tym urządzono szereg udanych konkursów, specjalnie aktywnymi byli członkowie SLA z grupy malarzy. Również zespoły czołowe pracowały sumiennie, nawiązywały nowe kontakty na wyjazdach poza nasz teren w kraju i zagranicami. Również nowe publikacje wzbogaciły dorobek kulturalny naszego terenu i naszych twórców. Związek nasz przygotowywał się należycie do uczczenia 15-rocznicy wyzwolenia w roku 1960.

- o - o - o - o - o - o -

L I T E R A T U R A

- R O K 1 9 5 9 :

- =====
1. Głos Ludu, nr.77 z 27.6.1959r; s.80 z 4.7.1959,s.1
 2. Głos Ludu, nr.103 z 27.8.1959, s.2.
 3. Głos Ludu, nr. 21 z 17.2.1959,s.1;materiały konfer.
 4. Głos Ludu, nr. 27 z 3.3.1959r,s.3.
 5. Głos Ludu, nr. 62 z 26.5.1959,s.1, Zwrot 1959, czerwiec, s.1-3; sierpień s.14.
 6. Głos Ludu, nr. 81 z 7.7.1959,str.1.
 7. Zwrot 1959, wrzesień, s. 13.
 8. Głos Ludu, nr.118 z 1.10.1959, s.1.
 9. Głos Ludu, nr. 45 z 14.4.1959r,s.3 ; Zwrot 1959r, kwiecień, s.14.
 10. Głos Ludu, nr.67 z 4.6.1959,st.3; Zwrot 1959, czerwiec, s.14.
 11. Głos Ludu, nr.67 z 4.6.1959, st.3.
 12. Głos Ludu, nr.125 z 17.10.1959,s.5; Zwrot 1959, październik, s.13.
 13. Zwrot 1959, grudzień, st.18.
 14. Głos Ludu, nr.17 z 7.2.1959, s.5.
 15. Głos Ludu, nr.46 z 16.4.1959,s.3.
 16. Zwrot 1959, grudzień, s.18;~~19~~.
 17. Zwrot 1959, grudzień, s.18 - 19.
 18. Głos Ludu, nr.87 z 21.7.1959, s.3.
 19. Zwrot,1959, październik, s.13.
 20. Głos Ludu, nr.133 z 5.11.1959,s.3; 141 z 24.11.59,s.3; Zwrot 1959, grudzień, str.13 - 14.
 21. Głos Ludu, nr.81 z 7.7.1959r,s.3.
 22. Zwrot 1959, grudzień, s.19; 1960, styczeń,s.11-12.
 23. Zwrot 1959, grudzień, st.19.
 24. Głos Ludu, nr.20 z 14.2.1959,st.1; Zwrot 1959, luty, st.14.
 25. Głos Ludu, nr.56 z 9.5.1959,s.5 ; Zwrot 1959, maj, str.14.
 26. Zwrot 1959, maj, str.14.
 27. Głos Ludu, nr.99 z 18.8.1959r.,st.1; Zwrot 1959, sierpień, s.14.
 28. Zwrot 1959, październik, str.15.
 29. Zwrot 1959, marzec, st.14.
 30. Zwrot 1959, sierpień,s.15.
- ./.

31. Głos Ludu, nr.78 z 30.6.1959r,s.1; Zwrot 1959, luty,st.15; marzec st.11; Zwrot 1959, czerwiec s.10-11; sierpień st.10-11; październik st.8-10.
32. Głos Ludu, nr.99 z 18.8.1959, st.3.
33. Głos Ludu, nr.22 z 19.2.1959, st.3.
34. Głos Ludu, nr.48 z 21.4.1959, st.3; Zwrot 1959, kwiecień, st.14.
35. Zwrot 1959, czerwiec, s.15.
36. Głos Ludu, nr.83 z 11.7.1959,st.3.
37. Zwrot 1959, październik, st.14.
38. Głos Ludu, nr.125 z 17.10.1959, st.5,
39. Zwrot 1959, grudzień, str.18,
40. Zwrot 1959, grudzień, st.19,
41. Głos Ludu, nr.53 z 2.5.1959,st.4 ; 57 z 12.5.59,st.6, nr.60 z 19.5.59r,st.4.
42. Zwrot 1959, grudzień,s.19 - 11.
43. Zwrot 1960, marzec, st.12 - 13.
44. Głos Ludu, nr.115 z 24.9.1959,str.3.

- o - o - o - o - o - o -

Rocznik "Głosu Ludu 1959" znajduje się w archiwum redakcji w Ostrawie.

- o - e - o - o - o - o -